

1992. Turkálók, guberálok, matatok, feladogatom a lapokat, apa keze alá teszem, viszi tovább, tolja a körfűrész alá. Vannak feladotaim. Beleállogathatom a tipliket a furatokba, élvezem, ahogy körbebuggyan a bordás fán a fehér ragacs. Törölgetés, folyamatos rendrakás. Tisztogatás, a tárgy megtisztítása. Apa fát, szöget és kalapácsot ad. Lefoglalja matató, felforgató kezeimet. Mutatja, hogy kell fogni, csípni a fémet két ujj közé. Apró ütéseket mérünk a lapos fejre, így idomítom saját hüvelyébe. Aztán már csak nyugodtan lekísérni az elindított mozdulatot. Visszagondolva Günther Ueckerrel is² talán olykor pont egyszerre ütjük szögművecskéinket. Összejátsszunk. Én persze végigkalapálom, nem hagyok egyet se kimeredni az anyagból. Beledolgozom, bele a fa legmélyébe, odáig kopogtatom. Átkopogtatok, egészen át a határon. Odakopogtatok Tolnai *árvacsáth*ájához is: „szeretem simogatni a kalapácsok alacsony / homlokát borzalmas tarkóját / a múltkor désiré meglökött a hittanórán / nézd INRI feje körül a gledícsia / olajoslila mint az új szög / és arról sem mondtunk le még egészen / hogy csendes alicet is az ágyra szögezzük / ugyanis olajoslila nagy szög felhalmozódott elég”. Ott kopicsálok, szögelek, szögegyenesíték folyton a megnevezhetetlen körül. Édesapám (meta)fizikai műhelyében, „szög és olaj lehetne címerem, / mit írhatnék azonban szövegéül?” Ez a hiányzó szöveg, ez izgat azóta is. Mint évek tolják egymásra magukat fejekben a tárgyak. Együtt halmozódunk. Akár a por a földön. Hullik a finom szemcse mindenhol. A fűrész alól, a fúró alól, a csiszolásba beletűnő élről. Egymáshoz puhuló különvilágok. Felteszem, Isten is azért burkolta a testet, azért húzott bőrt az emberekre, hogy szeretkezés közben ne vacogjanak, ne kopogjanak, ne koccanjanak egymásnak. A készülés mindig lágyan porzik. A műhely nyomot hagy, ellep. Porra a por. A műhely tehát önismétlés. Úgy, ahogyan a *szer* tő ismétlődik: *szerelek, szeretek*. Így tanultam meg szeretni, darabonként, kicsinyenként édesapám műhelyében.

² Vö. *Structured Field* (1992), *Nagelbaum* (1992), *Aufbruch* (1992).

Zeke Gyula

KIJÁRAT

Pálinkás jó reggelt, édes öregem! – köszöntöttem a kiadómat egy hétköznapi délelőtt az óbudai piacon első ottani összefutásunk alkalmával. A pillanat jelentősége nyomban áthatotta tekintetváltásunkat, tudtuk mind a ketten, hogy hagyományt alapítunk épp, amelynek még elég ideje lesz rituálévá válnia az életünkben. Nietzsche túltekintettel nyugtázta bárgyú szöviccemet, s kiadóhoz illő komolysággal válaszolt: – Már csak fröccsöt iszom. S mivel épp abból a névtelen panelkuckóból fordult ki, amelynek ferde előterében a városrész legöregebb akácának vasos törzse méri az időt, s amelynek ablakai fölött a népfrontos BOR SÖR KÁVÉ hívószavak díszellegnek, azt javasolta, térjünk be egy másik fröccsre a piac sarkán túli Örök rangadóba. (Ugyanis a választékos ivók egyik törvénye ez: nem fordulunk vissza olyan kocsmába, amelynek aznap egyszer már a hátunkat mutattuk, nem lótok, nem futunk, úgyis több fröccs, mint nap.) Kezében a még lenge cekker jelezte, nem óhajtja elkapkodni a vásárlást, mert ahhoz éppoly oldott lelkiállapot szükséges, mint a főzéshez, amelynek érdekében vásárolunk. Elindultunk tehát. Útközben szemügyre vehettem. Drapp zoknijai kisse vastagabbak volt, mint amit a meleg május eleji reggel szükségessé tett volna, ám láthatólag összeszokott párost alkotott a világosbarna bőr papucsával. Világosszürke rövidnadrágját kivasalta a felesége, épp mint a már nem emlékszem, milyen színű, rövidujjas vászonpólót, amely a felsőtestét fedte.

Cammogva lépkedett a valahai aquincumi katonai tábor felett, mint egy nyugdíjas centurio, aki jó ideje tojik a századokra. Busa feje, puha hadarása oly vigasztaló volt, rendre már-már ünneplő, vallásos lelkiállapotba kerültem tőle. Volt valami gyógyító a lényében, szinte lelkes góciává sűrűsödött a romló világ láthatatlan immunrendszerének.

– Hosszúlépés jó lesz? – kérdezte.

– Jó, mondtam, csak szénsavas és hideg legyen a szóda!

– Itt az, nagyjából – dörmögte a szűk száján át, amely csak akkor nem remegett, ha cigaretta lógott benne. Mosolygott, a szemével legalábbis mindig, és boros, cikázó gondolatváltások közepette minden alkalommal elmondta a világot, az életét és a művészetét

Amióta nincs többé, egyikbe se tettem be a lábamat, és a csarnok belsejében található Házias Sütemények Boltja is a bolondját járattja velem. Ki van írva, hogy mennyi a sör, ott a csap, tisztán sorakoznak a poharak, ám az alkalmazottak lesütött szemmel mondják, hogy nincs sör, és ezután valószínűleg már nem is lesz többé. Az ilyenformán üresen fehérlő pulthoz sem állhattam oda hát, hogy a vásárlás végeztével lassan felhőrbölni szokott sörrömmel emlékezzek rá. Rituáléknk véget ért, s én nem ismerek embert többé, aki mellett akár kis időre is vallásos lelkiállapotba kerülhetnék, és a világ immunrendszere is meggyengült, érzem a bőrömön. Három alkalomtól eltekintve máshol nem is találkoztunk ebben az évezredben, mint az óbudai piac e két kocsmájában, szinte

felfigyeltem általa az élet tértől és időtől egyszerre függő és független színpadszerűségére, amely már Szophoklész, Shakespeare és Garaczi Laci figyelmét is felkeltette. Az én darabom az ő szerény, föltűnni bárkinek a legkevésbé sem szándékozó halálával végképp szürkébb lett a piac-színnel, miként azt is most hallom csak, mit közölt velünk a pompás, a magyar kultúrát több tucatnyi egyedülvaló könyvvel megajándékozó kiadója nevével, amelyet mostani emlékirásom címéül emeltem. Két Krúdy-cím jut még az eszembe, aki nem véletlen tartotta nagyra a fönt említett angol komédiást, s akit ugyancsak nem véletlen tartott nagyra az én

csámpásan cammogó barátom: *Szökés az életből – Szökés a halálból*. Ezekkel szavakkal búcsúzom most tőle és az aquincumi légiós tábor fölött zsvajgó óbudai piactól, ahová úgy járok már, mint aki azt se tudja, milyen levest főzzön.

Költő is volt a barátom, el ne felejtsem, és vég-sőkig szép, üldögélő bonviván.

pontosan, okosan, ítélet és megbocsátás nélkül. – Ó-óó! Hohohó! Áááá! – integetett el-el-távolodva az asztaltól és minduntalan visszadőlve a fröccse fölé. Így ültünk egymással szemben és beszélgettünk vagy tíz éven át az óbudai piac két kocsmájában, hogy megteremtsük magunkban a vásárláshoz szükséges lelkiállapotot.

